

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštino vred in v Mariboru s pošiljanjem o dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroske ulice št. 5. — Doležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi tobe se v tiskarni in pri g. Novaku na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za osnanila se plačuje od navadne vrtice, če se različe enkrat, po 5 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Iz državnega zbora.

Nov predsednik.

Kakor Vam je znano, se je dr. Kathrein, prejšnji predsednik državnega zbora, odpovedal tej svoji službi, ker ni mogel napraviti reda pri zborovanju in je spredel, da pri zdajšnjih razmerah državni zbor sploh ne more dognati kaj uspešnega. Pravijo pač tudi, da se ni strinjal s postopanjem ministerstva. Bili smo torej nekaj tednov brez predsednika. Težavne obravnave sta vodila obadva podpredsednika, vitez Abrahamovič (Poljak) in dr. Kramar (Čeh).

Ker so levičarji sami zahtevali, naj se izvoli nov predsednik, se temu večina ni dalje ustavljala. Želeli smo pa vsi, razun nekaterih udov nemške katoliške ljudske stranke, naj se izvoli zopet pošten nemški katoličan, na pr. dr. Ebenhoch v predsednika. Ta mož je zmogel in čvrstega glasu. Po dolgem premišljevanju je pa dr. Ebenhoch izjavil, da ne more sprejeti izvolitve. Sklenila je torej večina, naj se izvoli v predsednika dozdajšnji podpredsednik, vitez Abrahamovič, kar se je dne 12. novembra tudi zgodilo. Oddalo se je 318 glasovnic. 186 glasov je dobil vitez Abrahamovič, 125 glasovnic je bilo praznih, 3 glase je dobil dr. Kathrein, 3 Mittermayer in 1 glas Schönerer.

Ko je izid volitve naznanil podpredsednik dr. Kramar, so zbežali iz zbornice vsi levičarji, a desnica je ploskala gromovito. Novi predsednik se je iskreno zahvalil za čast, ki se mu je skazala, ob enem pa tudi povdarjal, kako težavna naloga se mu je naložila s to izvolitvijo. Po tem govoru so prihrumeli levičarji zopet v zbornico.

Grof Badeni spet oproščen.

Zdaj se pa oglasi k besedi ministerski predsednik grof Badeni. Govoril je k zatožbi, katero so levičarji vložili proti njemu in njegovim tovarišem radi znanih jezikovnih naredeb. Pri tej priliki je omenil, da se bo vlada prizadevala na vso moč, da se mir napravi med obema narodoma na Češkem. Očital je nemškemu liberalcem, kako nespametno postopajo s svojim obnašanjem in naj sami premislijo, ali je mogoče, da bi s takim vedenjem kaj dosegli. Ob enem je povedal, da se motijo tisti, ki pričakujejo, da se bo dala vlada strahovati in da bo njim na ljubo kje odstopila.

Ta vladin odgovor je bil od večine živahno in z odobravanjem sprejet; a manjšina je ugovarjala. — Zavoljo neolikanega in surovega vedenja nemških liberalcev, ki so dostikrat grdo ropotali s poleni po svojih mizah, je predsednik dal odstraniti ta polena. Kaj bodo neki sedaj počenjali Schönerer, Türk, Wolf, Pommer in Girstmayr; najbrž si bodo sami prinašali polena v zbornico, da ž njimi ropotajo po svojih mizah.

Po Badeniju je namesto bolnega Dipaulija govoril

Zallinger, kateri je rekel, da nemški katoličani niso storili ničesar, kar bi kazalo, da odobravajo jezikovne naredbe. Po Kronawettru je govoril Bärnreiter in Rus, potem Funke ter veleučeni Poljak Dzieduszycki. Nato sta bila glavnim govornikom izvoljena Nemec Chiari za obtožbo ministerstva in Čeh dr. Herold proti obtožbi. Herold je govoril blizu dve uri ter zlasti dokazal, da nemški uradniki ne bodo postali Čehi, ako češki znajo, kakor se to najbolje vidi v moravskih mestih, kjer so ravno nemški uradniki stebri nemštva. Okoli 8. ure zvečer se je začelo glasovanje po imenih in je bil grof Badeni obtožbe oproščen s 177 glasovi proti 171, toda le s pomočjo poljske ljudske stranke in stranke Stojalovskega, ki sta pokazali, da v narodnih rečeh morajo Slovani vedno skupaj držati.

Kako se Spodnji Štajar pripravlja za Pruse.

Kar pridigujejo prusške knjižice, ki se zadnji čas spravljajo v avstrijsko ljudstvo, ravno isto zasledujejo že mnogo let pruski časniki, katerih je pri nas najti v vsakem kotu. Namen in vsebina sta knjižicam, kakor časnikom ista; one kakor ti delajo na to, da bi mi prišli pod prusko »pikelhaubo«. Le način postopanja je nekoliko različen, ker se mora v knjižici namen v kratkem času pojasniti, s knjižico čitatelj za namen nakrat ogreti, dočim ima časnik čitatelja dolgo dobo v rokah, delujoč na njega dan na dan, teden za tednom, leto za letom. Vsled tega lahko časnik svoj pravi končni namen prikriva, ter ga čitatelju še le pokaže takrat, kadar je ta zanj tako rekoč dozorel, to se pravi, kadar se je v svojih mislih in nazorih toliko izpremenil, da so za peklensko seme tla pripravljena. Časnik si čitatelja za svoj namen torej vzgoji; on se mu vedno bliža v ovčji obleki, ter mu spusti svojega strupa vsakokrat le neznatno kapljico v kri; čitatelj tega ne čuti, ali čez daljšo dobo vendar lahko spozna, da je postal človek drugih mislij; toda on sedaj svojih novih nazorov več ne popusti, marveč je z vso močjo brani ter ima za edino prave, ker je sodnik o sebi on sam, ki se je v smislu novih nazorov izpremenil. Slab časnik je torej mnogo nevarnejši in hujši od slabe knjige, ker je upeh močnejši in gotov, samo da ga človek redno čita. Časnikar lahko reče, da si upa dušo vsacega dobiti v oblast, kedor njegov časnik delj časa redno čita. Veliki mogoški škof Viljem Emanuel baron Ketteler je baje nekoč izustil te le besede: »Ko bi sv. Pavel živel v naši dobi, bil bi urednik kakega časnika«. In bistroumni cesar Napoleon je imenoval časnik »Der Rheinische Merkur«, ki ga je izdajal slavni Jožef Görres, peto vele-vlast evropsko. Tolika je torej moč časnikov, dobrih kakor slabih.

Kateri časniki pa trosijo pruski strup po Spodnjem Štajarju? »Grazer Tagblatt«, »Tagespost«, »Deutsche Wacht«, »Marburger Zeitung«; ti so najnavadnejši; poleg njih utegne se še kje najti »Ostdeutsche Rundschau«, »Neue Freie Presse« i. dr. Poglejmo si tak časnik! V prvem, tako zvanem političnem delu priporoča in hvali vsikdar to, kar je Prusom v korist, nam Avstrijcem in torej tudi Slovencem v škodo, v pogubo, n. pr. pruske naredbe, obstrukcije in drugo ter pobija to, kar je nam v korist, Prusom pa bi utegnili škodovati; skratka hvala ali graja ravna se le po tem, ali dotična stvar naše prusake edini srčni želji, združiti se s pruskimi Nemci, spravi za korak bliže ali ne. V poročilih zavzemajo najodličnija mesta delovanje in račun »Nemškega šulvereina« in »Südmarke«, shodi in govori pruskih Nemcev, veselice pruskih društev, kar se vse opisuje z najlepšimi, najmilejšimi in najnedolžnimi besedami; ravno tako bistrim očesom pa se zasledujejo škodi slovenskih kmečkih bralnih društev, poročila naše »Družbe sv. Mohorja«, veselice, prirejene v prid naši šolski družbi sv. Cirila in Metoda, ki pa se polivajo s tako smrdečo gnojnico surovostij in lažij, da se pošten človek zgraža. Celo navadne vsakdanje novice so zbrane namenom. Hudodelstva poročajo se le o Slovencih, upričarjajo pa se tako živo in grozno, da čitatelja zona spreletava pred slovenskim ljudstvom; tudi se v takih slučajih imena pišejo v slovenskem pravopisu, češ, taka divja pošast more le biti Slovenec. Vsled tega pa tudi tujci, ki naših razmer in nas Slovencev ne poznajo, v resnici mislijo, da smo tolpa razbojnikov. Imena Slovencev, katerih se poštenemu ni treba sramovati, ali takih naših mož, ki daleč na okrog slujejo, ali ki so dosegli visoke službe, pa pišejo ti časniki, če le niso preznana, v nemškem pravopisu s črkami: gg, ck, sch, tsch. Slovenci, ki se neustrašeno potegujejo za čast in blaginjo svojega naroda, se zasramujejo, nemškutarji in prusaki pa kujejo v zvezde. Pri tem pa nedosežno razumejo, človeku vzeti vso čast, ne da bi jim s sodiščem mogel priti do živga. Vsak teh časnikov prinaša tudi daljše povesti; v njih se slikajo pruski kraji čudovito lepo, osebe, če so pruskega rodu ali misljenja, polne vzornih lastnostij, posle hudodelnikov, krvoločnikov in rovarjev opravljajo le Slovani; nemške šege, nemški običaji so čudovito lepi, slovenski ostudni; skratka vse, kar je nemško, je plemenito, izobraženo, divno lepo, kar je slovansko, pa podlo, surovo, gnusno in grdo. Sploh je vsaka beseda v naših pruskih časnikih, od prve do zadnje, pisana v namen, Avstrijo poprusiti, zraven tega pa izrodek tako divje strasti, tako peklenske zlobnosti in tolikega napuha, da se s tem ne da primerjati nič, kar se je doslej na svetu pisalo. Samo ob sebi se razume, da so ti časniki ravno tako sovražni tudi naši katoliški veri; toda o tem drugokrat.

Če primerjamo s temi časniki našega »Slov. Gospodarja«, moramo si pač reči, da smo pravi otroci. Kaj svetujemo? Kar je po našem prepričanju dobro in slovenskemu ljudstvu koristno. K čemu vzpodbujamo? Ljubiti katoliško vero, avstrijsko in slovensko domovino in našega presvitelega cesarja. Da se branimo, kedo nam more to zameriti? Ali nismo to storiti dolžni? Mirno vestjo smemo reči, da se branimo s poštenimi, dovoljenimi sredstvi, in sicer za stvar, ki je Bogu dopadljiva. Sovražniki nam Slovencem nimajo nič očitati, mi samim sebi pač: da je v našem namenu premalo jasnosti in v dejanju premalo odločnosti.

Če je časnik za Napoleona, torej pred 90 leti bil tolikega pomena, koliko večjega je danes, ko zajema, sme se reči, večji del izobraženega človeštva svojo dušno hrano iz njega. Ne le da ima vsak stan svoj časnik,

ampak ne bo ga najti človeka, ki bi jeden- ali drugokrat ne čital časnika, da ne govorimo o teh, ki ga čitajo redno. Za našo dobo velja, da je človek takšen, kakoršen je časnik, katerega čita. In glejte, v kljub temu, da je nam Slovencem živo treba, da izve vsak, na čem da smo, na katero stran se nam je treba braniti, na katero zanašati, da ne poginemo, pa je v nas vendar toliko sovražnih in tako malo naših domačih časnikov. Nimamo v mislih nemškutarjev, teh ne bomo spreobrnil, ampak ljudi, ki se štejejo k nam. Čita se po naših hišah »Tagespost« in druga taka roba, »Slov. Gospodarja«, »Südsteirische Post« in drugih naših dobrih časnikov pa ni. Učitelji imajo pogosto »Tagespost«, »Marburger Zeitung«, ker ju dobivajo ali za nižjo ceno ali zastoj, in ti časniki se izposojujejo, kakor v stari dobi Sveto pismo.

Glede na časnike nam je narodna dolžnost dvojna: 1. da sovražnih ne podpiramo, in 2. da domače naročujemo. Torej proč s sovražnimi časniki! Kdor takega ima, naj ga pusti. Zahtevajte pa tudi, da se po gostilnah na slovenski zemlji časniki, ki vas zasramujejo, ki delujejo v našo pogubo, odpravijo. Pomislite, da s svojim denarjem množimo sovražniku moč, sebi pa kupujemo strup, ki ga sami uživamo.

Ker pa je našemu narodu treba, da se v političnem poučuje, zato mora naše dobre časnike čitati. Dandanes se ima vsak, ki plačuje davek, za politiko brigati, ker voli poslanca, in poslanci so tisti, ki delajo zakone; brigati pa se je za politiko še posebno nam Slovencem, ker nas sovražnik hoče pokončati. Naročujte torej naše dobre časnike in zahtevajte, da jih gostilničarji imajo. Če vas jeden potrebnih krajcarjev ne zmore, združujte se! Zahajajte pridno v bralna društva, in kjer še takega ni, osnujte ga! Da pa razumete vse, kar čitate, svetujemo nujno, da si kupite knjižico, 102 strani obširno, ki velja le 20 krajcarjev in vas uči o vsem, kar se tiče državljanskih dolžnostij ter vam ob jednem pojasnuje, česar bi v časnikih ne utegnili razumeti. Knjižica se zove »Politični katekizem za Slovence«; spisal jo je pokojni blagi slovenski duhovnik in dušni oče monsignor Andrej Einspieler; dobiva se v tiskarni družbe sv. Mohorja v Celovcu. Kjer je bralno društvo, bilo bi najbolje, da bi to knjižico nekdo, recimo gosp. duhovnik, ali kdo drugi, ki je politično dovolj izobražen, v nekoliko zborovanjih z društveniki predelal.

Na koncu še nekaj. »Slov. Gospodarju« dohaja od dne do dne več dopisov iz raznih krajev. Veselo znamenje; toda žal mu je, da ne more vseh o pravem času prinašati, ker mu prostora zmanjkuje. Tudi bi rad sam včasih še več kaj povedal, ali beseda mu mora ostati v grlu, ker bi bilo vkljub prilogam, ki jih prinaša, preveč. Zatorej bo od novega leta naprej izhajal v večji obliki in sicer pri stari ceni. Vsled tega smemo upati, da bo vsak zadovoljen, ki se bo na »Slov. Gospodarja« naročil. Prosimo torej v imenu dobre stvari že zdaj stare naročnike, da nam ostanejo zvesti, in da nam vsak vsaj jednega novega naročnika pridobi. Mnogo se da storiti, če se za stvar briga. Jeden naših vrlih naročnikov je n. pr. v teku pol leta jih v jedni fari k 16 pridobil še 26. Na Češkem ima vsak kmet, vsak roko-delec, vsak hlapec svoj časnik, ki ga v prostih urah čita; zato pa so Čehi tudi narod, ki mu v Avstriji nobeden ni kos; kolikor mož, toliko junakov. Vzglestavajmo se nad njimi! Slovenski narod mora priti do boljše bodočnosti!

Še enkrat in stokrat kličemo: Naročajte si in berite le časnike, ki se držé krepko gesla: »Vse za vero, dom, cesarja!